

**KESKI-SAVON
JÄTEHUOLTO**
liikelaitoskuntayhtymä

TARKASTUSLAUTAKUNNAN ARVIOINTIKERTOMUS 2018

Tarkastuslautakunta 31.5.2019

1 ARVIOINNIN TOTEUTUS

1.1 Tarkastuslautakunnan tehtävät ja toimivaltuudet

Kuntalain 121 §:n mukaan tarkastuslautakunnan tehtävänä on liikelaitoskuntayhtymässä mm. valmistella yhtymäkokouksen päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat sekä arvioida, ovatko yhtymäkokouksen asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet liikelaitoskuntayhtymässä toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla. Lisäksi tarkastuslautakunnan tehtäviin on vuodesta 2017 alkaen kuulunut sidonnaisuuk-sien ilmoittamisvelvollisuuden valvonta ja ilmoittaminen yhtymäkokoukselle.

1.2 Tarkastuslautakunnan kokoonpano

Perussopimuksen 20 §:n mukaan tarkastuslautakuntaan valitaan puheenjohtaja, varapuheenjohtaja ja yksi jäsen sekä jokaiselle henkilökohtainen varajäsen.

Yhtymäkokous valitsi kokouksessaan 30.11.2017 § 30 tarkastuslautakuntaan vuosiksi 2017–2020 seuraavat henkilöt henkilökohtaisine varajäsenineen:

Räsänen Kristiina, puheenjohtaja	Paunonen Reijo
Anias Päivi, varapuheenjohtaja	Isoniemi Ari-Pekka
Jalonen Markku, varsinainen jäsen	Paunonen Reijo

Yhtymäkokouksen päätös henkilökohtaisista varajäsenistä tulee uusia, koska sama henkilö on valittu virheellisesti kahden eri henkilön varajäseneksi.

Vuosien 2017-2018 tilintarkastajaksi yhtymäkokous valitsi 30.11.2017 PwC Julkistarkastus Oy:n, jonka vastuunalaisena tilintarkastajana on toiminut JHT, KHT Elina Hämäläinen.

Tarkastuslautakunta kokoontui kaksi kertaa vuonna 2018. Vastuunalainen tilintarkastaja on toiminut tarkastuslautakunnan pöytäkirjanpitäjänä alkuvuoden 2019 aikana.

1.3 Arviointikertomuksen toteutustapa

Tarkastuslautakunta on arviointivuoden aikana lukenut yhtymäkokouksen ja johtokunnan päätökset sekä tutustunut talousarvioon 2018 ja taloussuunnitelmaan 2019–2020. Lisäksi lautakunta on kokouksissaan kuullut toimitusjohtajaa.

Varsinainen arviointityö on tehty vuoden 2018 tilinpäätöksen ja siihen sisältyvän toimintakertomuksen perusteella.

3. TAVOITTEIDEN TOTEUTUMISEN ARVIOINTI

3.1. Toiminnalliset tavoitteet

Talousarviossa 2018 toiminnan painopistealueiksi oli nimetty nämä:

- jätekuljetukset toimivat täsmällisesti ja kuormittavat ympäristöä mahdollisimman vähän
- kaikilla kiinteistöillä mahdollisuus toimittaa jätteet jätekuljetuksen piiriin

- jäteneuvontaa kehitetään edelleen
- kannustetaan materiaali kierrätykseen toimivalla ekopisteverkostolla sekä kierrätyskeskustointia kehittämällä
- ongelmajätteiden vastaanotto
- jätelaitosta hoidetaan ympäristölupamääräysten mukaisesti

Varsinaisen toiminnalliset tavoitteet talousarviossa ja niiden toteutumat tilinpäätöksessä 2018 olivat:

1. Hyvinvoiva kuntalainen

Kriittinen menestystekijä	Tavoite 2018	Mittari /tavoitetaso	Toteutuma 2018
Hyvinvointia edistävä, turvallinen ja viihtyisä ympäristö	Säännölliset jätekuljetukset.	Poikkeamia alle 1% päivittäisestä tyhjennysmäärästä.	<i>Poikkeamia heinäkuussa Juvan, Joroisten ja Leppävirran alueilla runsaasti yli tavoitettason 1 %:n. Varkaus-Heinävesi alueella tavoite saavutettiin.</i>

2. Toimivat palvelut

Kriittinen menestystekijä	Tavoite 2018	Mittari /tavoitetaso	Toteutuma 2018
Lakisääteisten ja muiden palveluiden hyvä saataavuus	Kaikilla mahdollisuus liittyä jätteenkuljetuksen piiriin Jätelaitos toimii lupaehtojen mukaisesti	Kaikki asuinkiinteistöt jätekuljetuksen piirissä. Valvonta viranomaisilla ei ole huomautettavaa	<i>Kaikki kiinteistöt jätekuljetuksen piirissä, omalla astialla tai aluekeräyspisteen kautta. Vuositarkastuksessa oli lähinnä määräaikojen ylityksistä johtuvaa huomautettavaa.</i>

Rakenteet ja palveluprosessit:

1. Tehokkaasti tuotetut palvelut

Kriittinen menestystekijä	Tavoite 2018	Mittari /tavoitetaso	Toteutuma 2018
Palvelusuoritteiden hinta on kilpailukykyinen	Vertailu valtakunnallisiin yksikköhintoihin.	Jätehuollon yksikköhinnat valtakunnan keskiarvossa tai alle.	<i>Jätehuollon yksikköhinnat valtakunnan keskiarvossa.</i>

Säännölliset kuljetukset eivät toimineet Juvan, Joroisten ja Leppävirran alueella heinäkuussa 2018. Tämä johtui siitä, että kuljetusyrittäjällä ei ollut tarvittavaa henkilökuntaa. Tässä realisoitui kuntayhtymälle sopimusriski, kun yrittäjä ei pystynyt toimimaan sopimuksen mukaisesti. Tilinpäätöksessä on todettu, että kuntayhtymä pyrkii eri tavoin varmistamaan, ettei vastaavia ongelmia synny jatkossa. **Onko kaikki voimassa olevat sopimukset nyt käyty läpi riskienhallinnan näkökulmasta?**

Tarkastuslautakunta toteaa yhteenvetonaan, että kuntayhtymä on hoitanut jätteen käsittelyn, lajittelun ja kierrätyksen kustannustehokkaasti ja koko toimialuetta palvelevasti.

Positiivisena asiana on tullut esille myös se, että laskuihin on kirjoitettu suoraan palautetta asiakkaalle esimerkiksi roska-astioiden kuntoon liittyen.

3.2. Talouden toteutuminen

Talousarvion 2018 käyttötalousosassa yhtiökokoukseen nähden sitovaksi eräksi oli määriteltä "tilikauden tulos suunnitelman mukaisten poistojen jälkeen" ilman, että kyseinen euromäärä suoraan näkyi talousarviosta. Talousarvion tuloslaskelmaosasta laskettuna kyseinen euromäärä oli 1 306 447 euroa ja tilinpäätöksessä sen toteutuma oli 1 711 689 euroa. Lisäksi talousarviossa käytetään virheellisesti nimettyjä eriä "Liikevoitto/-tappio ja voitto/tappio", oikeat termit ovat "Liikelylijäämä/-alijäämä ja ylijäämä/alijäämä". Sama virheellinen terminologia toistuu tilinpäätöksen sivulla 21 esitettyssä tuloslaskelmaosan toteutumisvertailussa.

Sitovuustason selkeämpään esittämistapaan tulee jatkossa kiinnittää parempaa huomiota. "Liikelylijäämä" sitovuustasona on järkevämpi kuin nykyinen määrittelytapa.

Tilikauden liikelylijäämä oli 1,46 milj. euroa (TA 0,65 milj. euroa), joten talous toteutui olennaisesti suunniteltua paremmin. Tuotot ylittivät tavoitteen 0,60 milj. eurolla ja liiketoiminnan kulut alittuivat 0,21 milj. eurolla. Tilikauden ylijäämä oli 1,60 milj. euroa ja se toteutui 1,11 milj. euroa suunniteltua parempana. Tilinpäätökseen sisältyy kaatopaikan pakollista jälkihoitovarausta 0,90 milj. euroa, jonka on arvioitu riittävän nykyisen alueen jälkihoitoon.

Investointeihin oli talousarviossa varattu määrärahoja 2 100 000 euroa. Yhteenveto investointien toteutumisesta vuonna 2018 on seuraava:

	Talousarvio	Toteutuma	Tarkastuslautakunnan havainnot
Kaatopaikan laajennus	1 200 000	-	- ei aloitettu
Kentän rakentaminen	500 000	318 241	- aloitettu alkuvuodesta 2018, on keskenäisenä tilinpäätösvaiheessa
Suotovesiallas	400 000	185 061	- valmistui 9/2018, toteutui paljon suunniteltua edullisemmin
Yhteensä	2 100 000	503 302	

Tilinpäätöksen sivulla 11 on virheellisesti annettua tietoa, jonka mukaan kentän rakentamista ei olisi aloitettu vuonna 2018. Samoin sivulla 23 investointiosan toteutumisvertailu on esitetty virheellisesti niin, että sen loppusummista puuttuu kokonaan rivin "Projektin 9560 Vesien hallinta" euromäärät. Kyseisestä projektista on talousarviossa käytetty nimeä "Suotovesialtaan rakentaminen" ja toimintakertomuksessa nimeä "Tasausvesiallas".

Tilinpäätöksen huolellisempaan esittämistapaan tulee kiinnittää huomiota. Samoin investointikohteista käytetyt nimet tulee esittää yhdenmukaisesti talousarviossa ja tilinpäätöksessä.

4. MUUT HAVAINNOT

4.1. Sisäinen valvonta

Liikelaitoskuntayhtymän toimintakertomus laaditaan soveltuvin osin kunnan ja kuntayhtymän tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimista koskevassa yleisohjeessa annettujen ohjeiden mukaisesti. Toimintakertomus on osa tilinpäätöstä ja siihen tulee sisällyttää mm. tiedot sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä siten kuin tilinpäätösyleisohjeessa määrätään:

- miten sisäinen valvonta ja siihen sisältyvä riskienhallinta on liikelaitokuntayhtymässä käytännössä järjestetty
- onko valvonnassa havaittu puutteita kuluneella tilikaudella ja
- miten sisäistä valvontaa on tarkoitus kehittää voimassa olevalla taloussuunnittelukaudella.

Vuoden 2018 osalta toimintakertomuksessa on lausuttu sisäisestä valvonnasta yleisluonteisesti ja vain muutamalla lauseella. **Esitystapa ei vastaa tilinpäätösyleisohjeen sisältöä, joten asiaan tulee jatkossa kiinnittää parempaa huomiota kuvaamalla sisäisen valvonnan osalta tehdyt konkreettiset toimenpiteet, havainnot, esille tulleet puutteet ja kehitysehdotukset.**

Tilintarkastaja on raportoinut tarkastuslautakunnalle sisäisen valvonnan puutteista mm. sääntöjen ajantasaisuuden, pöytäkirjojen muutoseikkojen ja sidonnaisuusrekisterin osalta.

4.2. Ohjeiden ajantasaisuus

Kuntalain muututtua vuosina 2015 ja 2017 myös liikelaitoskuntayhtymän perussopimus ja hallintosääntö olisi tullut päivittää uuden lain mukaisiksi 1.6.2017 alkaen. Tilintarkastaja oli huomauttanut asiasta toimitusjohtajalle jo marraskuussa 2017 aloitettuaan kuntayhtymän tilintarkastuksen, mutta päivittämisasia ei edennyt vuoden 2018 aikana.

Toimitusjohtajan tarkastuslautakunnalle antaman selvityksen mukaan perussopimuksen ja hallintosäännön muutokset ovat menossa yhtymäkokouksen hyväksyttäväksi kesäkuussa 2019.

Tilinpäätöksessä todetaan, että sisäisestä valvonnasta on ohjeet, jotka johtokunta on hyväksynyt 5.9.2014. Myös niiden osalta tilintarkastaja on todennut päivittämistarvetta. Vuodelta 2009 oleva tarkastussääntö jää hallintosäännön päivittämisen jälkeen vanhentuneena tarpeettomaksi.

Kuntayhtymässä ei ole erillistä hankintaohjetta, vaan ainoastaan seuraava johtokunnan 4.10.2010 § 9 tekemä päätös toimitusjohtajalle myönnetystä hankintarajasta:

Johtokunta päättää, että toimitusjohtaja liikelaitoskuntayhtymän toimintaan liittyvistä tavaroiden ja palvelujen hankinnoista, sopimuksista ja sitoumuksista sekä vahingonkorvauksista 15 000 euron määrään asti.

Tarkastuslautakunta suosittelee erillisen hankintaohjeen sekä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeiden laatimista.

4.3. Organisaation toimivuus

Tilinpäätöksessä todetaan, että toimintaa on tarkoitus jatkaa nykyisellä henkilökunnalla. Kuntayhtymän hallinto on kuitenkin erittäin ohut eli käytännössä pitkälti toimitusjohtajan takana. Toimitusjohtajan sijaiseksi loma-aikoina on nimetty projekti-insinööri. **Voisiko yleishallintoon saada apuja esimerkiksi ostopalveluna kaupungilta ja kaupungin asianhallintajärjestelmien kautta?**

Kuntayhtymä on tehnyt hyvää taloudellista tulosta, eikä lähitulevaisuudessa tiedetä olevan tuloissa suuria taloudellisia rasitteita. Hyvä taloudellinen tilanne huomioiden voisi olla tarkoituksenmukaista sijoittaa osa kasvusta tulevaisuuteen ja harkita toisen kierrätysneuvojan palkkaamista.

Jätealan tietotaitotarve kasvaa jatkuvasti ja paineet ekologisesti järkevään kierrätykseen ja uusiokäyttöön kasvavat. Koulutustarve on jatkuvaa ja toisen kierrätysneuvojan työpanosta voitaisiin jakaa osin suoraan alueen kuntiin tekemään paikallisesti palvelevampaa työtä.

Tällä olisi myös imagollisesti positiivinen vaikutus. Kuntayhtymä toimisi esimerkillisesti tekemällä hyvää tulosta ja osoittamalla osan siitä yhteiskuntavastuun kantamiseen yli lakisääteisen minimumin.

Lisäksi on oletettavaa, että parempi neuvonta ja osaaminen jäteasioissa vaikuttaa myös tulokseen positiivisesti.

5. ALLEKIRJOITUKSET

Varkaudessa 31.5.2019

Kristiina Räsänen
puheenjohtaja

Päivi Anias
varapuheenjohtaja

Markku Jalonen
jäsen